

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Evy Pechové a soudkyň Mgr. Michaely Bejčkové a JUDr. Naděždy Treschlové v právní věci žalobců a) P. B., b) P. B., c) L. B., proti žalovanému Ministerstvu dopravy, se sídlem nábreží Ludvíka Svobody 1222/12, 110 15 Praha 1, za účasti osob zúčastněných na řízení 1) M. S., 2) Ředitelství silnic a dálnic ČR, se sídlem Čerčanská 12, 140 00 Praha 4, s adresou pro doručování Lidická 49/110, 370 44 České Budějovice, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ministra dopravy ze dne 12. 4. 2013, č. j. 9/2013-510-RK/6,

takto:

- I. Rozhodnutí ministra dopravy ze dne 12. 4. 2013, č. j. 9/2013-510-RK/6, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.**
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobcům náklady řízení ve výši 32 220 Kč do rukou jejich zástupce Mgr. Jaroslava Kadlece, advokáta, ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.**
- III. Osoby zúčastněné na řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

Dne 16. 11. 2012 povolil žalovaný jako stavební úřad k žádosti stavebníka Ředitelství silnic a dálnic ČR (ŘSD) stavbu „Dálnice D3, Tábor – Veselí nad Lužnicí, stavba 0306 – obchvat Tábora (pravý jízdní pás)“ v rozsahu dále uvedených stavebních objektů. Zároveň zamítl námitky žalobců vznesené ve stavebním řízení, až na námitku týkající se překračování hlukových limitů, která se promítla do podmínky č. 24 stavebního povolení. Stavební úřad upozornil na to, že napojení čerpací stanice pohonných hmot na silnici I/3 k žádosti společnosti DATATECHNIK, s. r. o. (právním nástupcem je společnost ARMEX Oil, s. r. o.), bylo povoleno pouze dočasně, a toto povolení pozbylo platnosti okamžikem zahájení stavby dálnice. Společnost ARMEX Oil, jejíž pozemek užívali žalobci k přístupu, nemohla převést na žalobce jako na oprávněné z věcného břemene více práv, než sama měla. Rozhodnutí vztahující se k čerpací stanici pohonných hmot (PHM), tedy územní rozhodnutí i stavební povolení, uvádějí, že stavba bude dočasná na dobu 25 let, respektive do doby výstavby dálnice D3. Ve vydaných rozhodnutích Městského úřadu v Táboře jako

stavebního úřadu je zjevný rozpor v tom, že čerpací stanice PHM byla povolena pouze jako stavba dočasná, kdežto stavby žalobců (motocentrum, pneuservis a čerpací stanice LPG) byly povoleny jako stavby trvalé s tím, že příjezd k těmto stavbám povede přes obslužnou komunikaci čerpací stanice PHM. Přístup k nemovitostem žalobců lze zajistit i přes komunikaci na pozemku p. č. 1601/3 v k. ú. Měšice u Tábora. Stanovisko ŘSD ze dne 25. 8. 1998 neobsahuje souhlas s trvalým užíváním obslužné komunikace pro potřeby žalobců. Obecně nemohou námitky žalobců obstát, neboť je nelze posuzovat v rámci stavebního řízení; vlastnictví nemovitostí a příjezd k nim vyplývají z občanskoprávního vztahu se společností ARMEX Oil. Otázku nemožnosti přístupu k nemovitostem po dokončení stavby dálnice měl řešit již Městský úřad v Táboře, který měl ve svých rozhodnutích dostatečně specifikovat napojení nemovitostí, případně se žalobci měli lépe informovat o podmínkách připojení nemovitostí při sjednávání práva odpovídajícího věcnému břemeni se společností ARMEX Oil. Stavebník již v lednu 2011 informoval žalobce o záměru zahájit stavební práce; žalobci však tomu nijak nepřizpůsobili své podnikatelské aktivity. Krajský úřad Jihočeského kraje jako příslušný silniční úřad dne 15. 2. 2012 potvrdil, že připojení čerpací stanice bylo povoleno jako dočasné a pozbylo platnosti dnem 9. 9. 2008. Likvidací čerpací stanice ztratila příjezdová komunikace charakter obslužné komunikace (veřejné cesty). Proto je od té doby užívání komunikace věcí buď smluvního vztahu, nebo jiné formy aplikace občanského zákoníku.

Žalobci podali proti rozhodnutí rozklad; ten však ministr dopravy zamítl dne 15. 4. 2013 a napadené rozhodnutí potvrdil, přičemž se ve všem ztotožnil se správním orgánem prvního stupně. Zdůraznil, že Městský úřad v Táboře byl v době, kdy vydal územní rozhodnutí, stavební povolení a kolaudační rozhodnutí pro stavby žalobců, informován o tom, že pozemky společnosti ARMEX Oil jsou na silnici I/3 připojeny pouze dočasně; otázku napojení nemovitostí žalobců však řešil povrchně nebo vůbec. Pochybil tedy tento úřad, ale rovněž žalobci účelově předkládají pouze fakta, která hovoří v jejich prospěch. Je pravda, že ŘSD ve svém stanovisku ze dne 25. 8. 1998 výslovně neupozornilo na to, že jde pouze o dočasné napojení; to však nemění nic na skutečnosti, že na to měl reagovat stavební úřad. Nemovitosti žalobců nelze připojit z odpočívky, neboť by nebyla dodržena minimální vzdálenost odpočívky od dálniční křižovatky. Existence věcného břemene práva jízdy a chůze po pozemcích společnosti ARMEX Oil nedává žalobcům bez dalšího právo na zachování příjezdu napojením na silnici I/3.

V žalobě proti rozhodnutí o rozkladu popsali žalobci své výhrady proti povolované stavbě. Žalobci jsou vlastníky (spoluvlastníky) nemovitostí v bezprostředním sousedství stavby; nemovitosti jsou v současné době napojeny na stávající silnici I/3, a to přes komunikaci nacházející se na sousedním pozemku ve vlastnictví společnosti ARMEX Oil. Jde o jediné reálně myslitelné napojení nemovitostí žalobců na veřejnou komunikační síť. V důsledku výstavby bude žalobcům zamezen přístup k jejich nemovitostem a tím bude znemožněna i podnikatelská činnost v jejich provozovnách (motocentrum, pneuservis, čerpací stanice LPG) – navzdory tomu, že žalobcům svědčí pravomocné územní, stavební i kolaudační rozhodnutí, které závazně určují přístupové cesty ke stavbám žalobců. Tato rozhodnutí, která byla vydána bez jakéhokoli časového či jiného omezení, brání vydání pozdějších správních rozhodnutí, která by tato pravomocná rozhodnutí fakticky popřela (jak to činí nyní napadené rozhodnutí). Podle žalobců nelze tvrdit, že připojení k nemovitostem je možné i jiným způsobem předvídaným v územním plánu města Tábora: vyznačení komunikace v územním plánu ještě neznamená, že bude reálně vybudována. Náklady na toto alternativní připojení jsou krom toho neúměrně vysoké a proti němu stojí odpor velké části obyvatel, neboť tato komunikace by zasáhla do obydlené části města. Ani svými parametry by toto připojení nevyhovovalo potřebám podnikatelské činnosti žalobců: jedná se jim především o přístup ke stavbám, nejen o přístup k pozemkům.

Pokud existuje ve vydaných rozhodnutích rozpor, mělo jej ŘSD či dotčené orgány řešit již v řízeních u stavebního úřadu v Táboře. Jejich tehdejší nečinnost nelze přejít konstatováním, že někdejší Okresní úřad v Táboře a Městský úřad Tábor pochybily, zejména v situaci, kdy jejich rozhodnutí nebyla zrušena a nadále platí. K otázce dočasnosti připojení žalobci uvedli, že z rozhodnutí stavebního úřadu o umístění stavby čerpací stanice PHM plyne, že stavba byla

umístěna minimálně na dobu do roku 2021. Stavební povolení pak dočasnost stavby nedeklaruje, pouze odkazuje na souhlas ŘSD a Ministerstva dopravy, který platí po dobu 25 let, než bude stávající komunikace převedena do sítě dálnic. Žalobci jsou nadále přesvědčeni, že charakter jejich staveb odpovídá požadavku § 10 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, a stavby by mohly být připojeny z odpočívky. V tom, že tu odpočívka není plánována (bez bližšího zdůvodnění), spatřují žalobci neochotu stavebníka a správních orgánů.

Žalobci poukázali na nerovný přístup stavebníka a správních orgánů k nim samotným ve srovnání s jinými subjekty v podobné situaci; lze dokonce hovořit až o libovůli. Zatímco stavební řízení bylo přerušeno za účelem dosažení dohody mezi stavebníkem a společností Benzina, a. s. (správní orgán k tomu stavebníka přímo vyzval), se žalobci stavebník vůbec nejednal, a logicky tak nemohlo být žádné shody dosaženo (tolik k tvrzení žalovaného „*v tomto případě se nepodařilo najít shodu*“). Princip rovnosti byl porušen i v případě vypořádání čerpací stanice PHM společnosti ARMEX Oil na sousedním pozemku, kde se strany dohodly i přesto, že čerpací stanice byla povolena jako stavba dočasná do doby výstavby dálnice D3. Žalobci proto navrhli, aby soud zrušil napadené rozhodnutí a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě setrval na svých závěrech z napadeného rozhodnutí. Nad rámec svého rozhodnutí dodal, že před vydáním stavebních povolení na nemovitosti žalobců nevznášelo ŘSD žádné připomínky, neboť připojení nemovitostí formou věcných břemen nemohlo zakládat širší oprávnění žalobců než připojení v rozsahu platnosti dočasného povolení ve prospěch společnosti ARMEX Oil. Je rovněž otázkou, zda vůbec a na základě jakého titulu na žalobce přešla práva odpovídající věcnému břemeni ze smlouvy mezi společností Du Pont – Conoco ČS, spol. s r. o., a manžely E. a S. S. ze dne 6. 4. 1998. Žalobci nepostupovali s péčí řádného hospodáře, pokud si ve vztahu ke své investici neověřili z dostupných zdrojů (u stavebního úřadu, v územním plánu, u správce komunikace) informaci o tom, že připojení na silnici I/3 je časově omezeno. Pokud tak neučinili a kalkulovali s tím, že v případě vybudování dálnice zde bude automaticky zřízena odpočívka, respektive že si její zřízení vynutí na náklady stavebníka, vystavili se sami riziku podnikání, jehož důsledky se nyní pokoušejí přenést na stavebníka, a tedy na stát.

Žalovaný zdůraznil, že ŘSD se ve svých vyjádřeních ve věci čerpací stanice PHM zmiňovalo o době dvaceti pěti let, nicméně to byl pouze jeden z podkladů pro rozhodnutí a žalovaný pak v povolení ze dne 17. 8. 1995 jednoznačně uvedl, že připojení se povoluje do doby výstavby dálnice D3; doba povolení tak byla dostatečně určitě stanovena ve vazbě na budoucí událost. ŘSD ve svém stanovisku ze dne 25. 8. 1998 nemělo námitky proti využití příjezdu k čerpací stanici PHM i pro nemovitosti žalobců, avšak toto stanovisko bylo adresováno Správě a údržbě silnic Tábor, která o dočasnosti připojení prokazatelně věděla. (Toto stanovisko navazuje na stanovisko ze dne 17. 7. 1998, které bylo zřejmě kategoricky negativní, ovšem žalovaný je nemá k dispozici.) ŘSD nemělo se žalobci žádný přímý vztah (jako tomu bylo se společností ARMEX Oil), který by zakládal právo na stejné zacházení. Rozhodnutí stavebního úřadu nejsou s to založit žalobcům právo, které by omezovalo vlastníka pozemků pod komunikací I/3 a této komunikace; takové právo by muselo být založeno smlouvou, rozhodnutím soudu, rozhodnutím o odnětí práva (vyvlastnění) nebo rozhodnutím silničního úřadu povolujícím připojení k pozemní komunikaci, nikoli však rozhodnutím správního orgánu v řízení s jinými účastníky, které řeší stavebně technické otázky. Věcná břemena nemohou zakládat oprávnění k užívání připojení na silnici I/3 i poté, co povolení silničního úřadu k připojení na silnici I/3 pozbylo platnosti.

Žalobci v replice zopakovali některé své argumenty a dále uvedli, že dne 20. 6. 2013 zrušil Krajský úřad Jihočeského kraje územní plán města Tábora, neboť v některých případech bylo zastavěné území vymezeno v rozporu se zákonem a nebyl respektován skutečný stav území. S povolením k připojení čerpací stanice PHM ze dne 17. 8. 1995 nebyli žalobci nikdy seznámeni ani nebyli v průběhu správních řízení upozorněni na jeho existenci. Stále tedy platí, že rozhodnutí vydaná žalobcům založila jejich legitimní očekávání, že budou moci podnikat ve svých provozovnách po dobu neurčitou. Žalobci se podle svého přesvědčení nacházejí ve stejné situaci jako společnost ARMEX Oil, což je zřejmé z čl. II dohody o náhradě škody způsobené provozní

činností uzavřené mezi ŘSD a společností ARMEX Oil dne 6. 6. 2006. Dohoda vyvrací i tvrzení žalovaného, podle něž nebyla dočasná stavba čerpací stanice PHM povolena na dobu 25 let, ale na dobu do zahájení výstavby dálnice D3. Kdyby tomu tak bylo, neexistoval by žádný právní důvod pro odškodnění společnosti ARMEX Oil. Společnost ARMEX Oil (a obdobně to platí pro žalobce) mohla legitimně očekávat, že její dočasná stavba je povolena do doby výstavby dálnice D3, minimálně však na dobu 25 let. Ve výrokové části územního rozhodnutí o umístění čerpací stanice PHM je uvedeno, že stavba se umísťuje do roku 2021 – tj. na dobu 25 let; formulace „do doby výstavby dálnice D3“ se objevuje pouze v jiné části rozhodnutí. Je nepřipadné, aby jedna organizační složka státu (žalovaný) poukazovala na to, že pochybení se dopustila jiná organizační složka (stavební úřad v Táboře); v konečném důsledku je za vzniklou situaci odpovědný stát jako takový (navíc ŘSD bylo účastníkem příslušných správních řízení).

K věci se vyjádřilo i Ředitelství silnic a dálnic ČR jako osoba zúčastněná na řízení. K otázce odlišného přístupu k jednotlivým majitelům čerpacích stanic podotklo, že při výstavbě čerpací stanice Benzina bylo účastníkem řízení a výstavba byla provedena po jeho písemném souhlasu. Smlouva na samém počátku řešila vypořádání při ukončení smlouvy. Naproti tomu při výstavbě objektů žalobců nebylo ŘSD přizváno jako účastník řízení a nebylo žádáno o souhlas ani o vyjádření. Vjezd na nemovitosti Benziny byl připojen oficiálně s časovým omezením, zatímco žalobci si zřídili věcné břemeno na pozemcích ARMEX Oil a využívali výjezd bez jakéhokoli vyjádření ŘSD. Generální ředitel ŘSD již dne 5. 1. 2011 upozornil žalobce na to, že budou muset přizpůsobit své obchodní aktivity s ohledem na odpojení sousedních pozemků společnosti ARMEX Oil.

Ze správního spisu soud zjistil tyto skutečnosti, týkající se jednak nemovitostí žalobců, jednak čerpací stanice PHM naposledy provozované společností Armex Oil (původně společností DATATECHNIK, s. r. o., poté společností Du Pont – Conoco ČS, s. r. o.) a obslužné komunikace k ní:

1. k čerpací stanici PHM:

Dne 17. 8. 1995 vydal žalovaný povolení k připojení čerpací stanice PHM na silnici I/3 pro společnost DATATECHNIK, s. r. o., a to „do doby výstavby dálnice D3“.

Dne 16. 5. 1996 rozhodl Městský úřad Tábor o umístění téže stavby čerpací stanice PHM jako dočasné stavby „do roku 2021, tj. na dobu 25 let“. Podle podmínky č. 10 jsou součástí podmínek územního rozhodnutí i podmínky povolení ze dne 17. 8. 1995. Podle podmínky č. 11 se „dle vyjádření ŘS ČR“ stavba povoluje na dočasnou dobu 25 let a „dle povolení MD ČR“ do doby výstavby dálnice D3. Dne 4. 2. 1997 vydal Městský úřad Tábor pro tuto čerpací stanici PHM stavební povolení; součástí výroku je i podmínka č. 10, v níž se uvádí, že v souladu s rozhodnutím žalovaného ze dne 17. 8. 1995 se stavba povoluje „do doby výstavby dálnice D3“.

2. k obslužné komunikaci pro čerpací stanici PHM:

Dne 12. 12. 1996 vydal Okresní úřad v Táboře pro investora Du Pont – Conoco ČS, s. r. o., stavební povolení na příjezdovou komunikaci. Podle podmínky č. 14 jsou součástí tohoto rozhodnutí mj. i podmínky obsažené v povolení vydaném žalovaným dne 17. 8. 1995 (pozn. soudu: jde tedy o podmínku „do doby výstavby dálnice D3“). Dne 29. 4. 1998 povolil okresní úřad užívání komunikace, opět s odkazem na povolení žalovaného ze dne 17. 8. 1995.

3. k nemovitostem žalobců:

Dne 16. 7. 1998 rozhodl Okresní úřad v Táboře k žádosti P. B. a M. S. o povolení výjimky z ochranného pásma silnice I/3 v km: 89,800 – 90,000. V podmínkách uvedl, že vjezd a výjezd je řešen přes stávající připojení čerpací stanice PHM. Pro dané území se jedná o jediný sjezd, další nebude povolen.

ŘSD ve svém stanovisku ze dne 25. 8. 1998, adresovaném Správě a údržbě silnic Tábor a týkajícím se stavby pneuservisu a motocentra, změnilo své původní stanovisko ze dne 17. 7. 1998.

Jelikož nehrozí nebezpečí, že by kromě pneuservisu a motocentra mohly být na připojení čerpací stanice PHM připojovány i další objekty, vyslovilo ŘSD, že nemá námitky proti využití příjezdu k čerpací stanici PHM i pro nemovitosti žalobců.

Dne 3. 9. 1998 rozhodl Městský úřad Tábor o umístění stavby pneuservisu a čerpací stanice LPG. V podmínce č. 8 odkázal na rozhodnutí Okresního úřadu v Táboře ze 16. 7. 1998, podle něhož bude navržen sjezd. Dne 13. 10. 1998 rozhodl Městský úřad Tábor o umístění stavby motocentra, podmínka č. 8 je totožná jako v právě uvedeném rozhodnutí.

Dne 8. 2. 1999 vydal Městský úřad Tábor dvě stavební povolení – jednak pro pneuservis a čerpací stanici LPG, jednak pro motocentrum. V podmínkách uvedl, že příjezd na pozemek a výjezd z něj je řešen napojením na stávající obslužnou komunikaci k čerpací stanici PHM. V odůvodnění ve výčtu kladných stanovisek uvedl i rozhodnutí Okresního úřadu v Táboře ze dne 16. 7. 1998 a stanovisko ŘSD ze dne 25. 8. 1998.

Dne 29. 6. 2000 vydal Městský úřad Tábor kolaudační rozhodnutí, jímž povolil užívání pneuservisu a čerpací stanice LPG, dnes 30. 6. 2000 pak úřad povolil užívání motocentra. V obou rozhodnutích se opět uvádí, že příjezd a výjezd je řešen napojením na stávající obslužnou komunikaci k čerpací stanici PHM; podmínky územního rozhodnutí i stavebního povolení byly splněny.

Ve spisu je založeno i vyjádření Krajského úřadu Jihočeského kraje ke zrušení připojení nemovitostí k silnici I/3 (obchvat Tábora) ze dne 15. 2. 2012. Krajský úřad zdůraznil, že připojení čerpací stanice PHM bylo povoleno jako dočasné – do doby výstavby dálnice D3 – rozhodnutím Ministerstva dopravy ze dne 17. 8. 1995. Stavba dálnice D3 byla zahájena dne 9. 9. 2008, kdy byla podepsána smlouva o dílo. Krajský úřad potvrdil, že povolení pozbylo platnosti k tomuto datu, a není tedy třeba rozhodovat o jeho zrušení.

Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů a shledal, že žaloba je důvodná.

Podle žalobců je nepřípustné, aby jediný reálný přístup k jejich pozemkům a stavbám zanikl v důsledku stavby dálnice na sousedním pozemku, neboť jejich stavby byly povoleny jako trvalé bez jakéhokoli omezení, a žalobcům tedy i nadále musí být umožněno, aby stavby užívali v souladu s pravomocnými rozhodnutími stavebního úřadu. Žalovaný naproti tomu tvrdí, že žalobcům zanikl právní titul k užívání sjezdu ze silnice I/3, neboť příslušná obslužná komunikace byla povolena a schválena k užívání jen do doby výstavby dálnice D3 – a ta již započala.

Soud má za to, že pro věc není podstatné, na základě jakého soukromoprávního titulu získali žalobci právo chůze a jízdy po obslužné komunikaci k čerpací stanici PHM a že povolení k připojení této komunikace na silnici I/3 již pozbylo platnosti. Důležité je, že stále platí pravomocná rozhodnutí, kterými byly žalobcům umístěny a povoleny stavby a bylo povoleno jejich užívání, a práva založená těmito rozhodnutími nemůžou zaniknout jen v důsledku výstavby na vedlejším pozemku.

Podle § 4 odst. 2 vyhlášky č. 132/1998 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona, se v podmínkách pro umístění stavby stanoví mj. napojení na pozemní komunikaci. Podle § 9 odst. 2 vyhlášky č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu musí připojení staveb na pozemní komunikace svými parametry, provedením a způsobem připojení vyhovovat požadavkům bezpečného užívání staveb a bezpečného a plynulého provozu na přilehlých pozemních komunikacích. Podle druhu a charakteru stavby musí připojení splňovat též požadavky na dopravní obslužnost, parkování a přístup požární techniky.

Městský úřad Tábor jako stavební úřad se při umístění staveb žalobců (pneuservisu, čerpací stanice LPG a motocentra) vždy v otázce připojení na pozemní komunikaci odvolal na rozhodnutí Okresního úřadu v Táboře ze dne 16. 7. 1978, jímž okresní úřad povolil výjimku z ochranného pásma silnice I/3 a jímž zároveň konstatoval, že stávající obslužná komunikace k čerpací stanici

PHM (na pozemcích p. č. 1178/22 a p. č. 1601/4 v k. ú. Měšice) je jediným možným sjezdem na silnici I/3, který se bude užívat k vjezdu na pozemky žalobců i k výjezdu z nich.

Lze tedy předpokládat, že před vydáním územního rozhodnutí se stavební úřad zabýval tím, zda má obslužná komunikace náležité parametry ve smyslu § 9 odst. 2 vyhlášky č. 137/1998 Sb., a shledal komunikaci způsobilou k obsluze pneuservisu, čerpací stanice LPG a motocentra. Jiná komunikace, kterou by případně bylo možno využít k obsluze nemovitostí žalobců, takto posuzována nebyla.

Rovněž ve stavebních povoleních odkázal stavební úřad na rozhodnutí okresního úřadu o povolení výjimky; krom toho se zmínil i o stanovisku ŘSD ze dne 25. 8. 1998, které souhlasilo s využitím obslužné komunikace k čerpací stanici PHM pro příjezd k nemovitostem žalobců, aniž pro to stanovilo jakékoli podmínky. Konečně i v kolaudačních rozhodnutích stavební úřad potvrdil, že podmínky územního rozhodnutí i stavebního povolení byly splněny a že stavby schvalované k užívání budou napojeny na zmíněnou obslužnou komunikaci.

Je zřejmé, že stavební úřad ve svých rozhodnutích nijak neřešil, zda žalobci potřebují k užívání této komunikace nějaký soukromoprávní titul či zda si jej už obstarali. Pro soud je ale podstatné, že okamžikem právní moci kolaudačních rozhodnutí nebránilo z veřejnoprávního hlediska nic tomu, aby žalobci tuto komunikaci používali. Zda k tomu uzavřeli smlouvu o věcném břemenu se společností ARMEX Oil a jaký byl obsah této smlouvy, není předmětem tohoto řízení. Z vyjádření žalovaného je zřejmé pouze existence smlouvy o věcném břemenu uzavřené mezi společností Du Pont – Conoco ČS a manžely E. a S. S.; v řízení nebyla předložena obdobná smlouva, jejíž stranou by byli žalobci. Soud však na rozdíl od žalovaného považuje za podružné, jak žalobci mají nebo měli upraveny své vztahy s vlastníkem sousedních pozemků. Nezávisle na tom totiž žalobcům nadále svědčí veřejnoprávní oprávnění k užívání jejich nemovitostí, které bylo založeno územními rozhodnutími, stavebními povoleními a kolaudačními rozhodnutími – a toto oprávnění nemůže zaniknout, respektive být fakticky zbaveno obsahu, jen proto, že i investor na sousedním pozemku se rozhodl započít stavbu.

Okresní úřad v Táboře (při vydávání výjimky z ochranného pásma silnice) a po něm Městský úřad Tábor (při rozhodování o umístění, povolení a užívání staveb) pochybily, když do svých rozhodnutí nezahrnuly obdobné časové omezení, jaké je obsaženo ve všech rozhodnutích týkajících se čerpací stanice PHM a obslužné komunikace k ní. Důsledky tohoto pochybení však nelze přenášet na žalobce: ti v řízení postupovali standardně a z ničeho není patrné, že by nebyli v dobré víře. Za nepodložené považuje soud tvrzení žalovaného a ŘSD, podle nichž žalobci „museli vědět“, že se plánuje výstavba dálnice, a „kalkulovali“ s tím, že k jejich provozovně bude zřízen sjezd. Soudu je známo, že o výstavbě dálnice D3 se v té či oné podobě uvažuje již od 80. let 20. století; ruku v ruce s dlouhou historií těchto stavebních plánů jde ale i nejistota ohledně toho, v jaké trase bude nakonec dálnice vedena a kdy (a zda vůbec) bude výstavba zahájena. (Z poslední doby lze připomenout rozsudek Krajského soudu v Praze, který zrušil Zásady územního rozvoje Středočeského kraje mj. v části, v níž zásady vymezovaly koridor dálnice D3 v úseku Jesenice – hranice Středočeského kraje.) Tato nejistota je ostatně dobře patrná i z rozhodnutí týkajících se čerpací stanice PHM a obslužné komunikace k ní. V některých rozhodnutích se příslušné povolení uděluje „do roku 2021, tj. na dobu 25 let“, v jiných „do doby výstavby dálnice D3“ a někdy jsou stanoveny obě podmínky zároveň (což je samo o sobě nesprávné, respektive minimálně to mate adresáty a vytváří to právní nejistotu). Samotný žalovaný jako ústřední orgán státní správy ve věcech dopravy, který je tvůrcem státní politiky v oblasti dopravy, a ŘSD jako státní příspěvková organizace, která odpovídá za výstavbu dálnic na území ČR, tak nebyli jednotní v odhadu, kdy vlastně výstavba dálnice D3 započne. Nelze proto tvrdit, že soukromníci, kteří vlastní pozemky okolo silnice R3, měli k dispozici lepší a přesnější informace nebo že si je mohli a měli obstarat.

To však soud uvádí jen na okraj. Především je přesvědčen, že není povinností stavebníka zkoumat, zda se v okolí jeho pozemků plánuje další výstavba a nakolik je to aktuální: to je povinností stavebního úřadu, který by tyto své informace a z toho plynoucí omezení měl také

promítnout do rozhodnutí o žádosti stavebníka. To, že tak neučinil, má nyní závažné důsledky pro ŘSD jako investora dálnice D3; nelze ale připustit, aby důsledky pochybení Okresního úřadu v Táboře a Městského úřadu Tábor dopadly na žalobce, kteří po právu užívají své stavby již od roku 2000 (stále platí justiniánské pravidlo *prior tempore, potior iure*), přičemž rozhodnutí vydaná ohledně jejich staveb nebyla zrušena a svědčí jim presumpce správnosti. Soud tedy plně souhlasí se žalovaným v tom, že otázku nemožnosti přístupu k nemovitostem po dokončení stavby dálnice měl řešit již Městský úřad Tábor; nicméně neudělal to, a žalobcům to nemůže jít k tíži.

Konkrétní argumenty žalovaného tak nemohou uspět. Je pravda, že stanovisko ŘSD ze dne 25. 8. 1998 (vydané pro účely stavebního řízení ve věci čerpací stanice LPG, pneuservisu a motocentra) neobsahuje výslovný souhlas s trvalým užíváním obslužné komunikace pro potřeby žalobců, nicméně není tu vyjádřen, ba ani naznačen, požadavek na to, aby stavba byla povolena pouze jako dočasná. Toto stanovisko prý bylo adresováno Správě a údržbě silnic Tábor, která o dočasnosti připojení prokazatelně věděla; pro věc ovšem není podstatné to, kdo všechno věděl o dočasnosti připojení, ale to, že Městský úřad Tábor vydal žalobcům všechna potřebná rozhodnutí „na dobu neurčitou“. Pouze jeho rozhodnutí vydané v řízení, v nichž se rozhodovalo o jejich právech a povinnostech, je pro žalobce závazné; pokud se městský úřad otázkou dočasnosti připojení nezabýval, nebyl důvod, aby se jí zabývali žalobci (i kdyby o tomto problému tušili, jak naznačuje žalovaný).

Ve stanovisku ze dne 25. 8. 1998 je i zmínka o původním stanovisku ŘSD, které bylo podle všeho negativní, nebo alespoň požadovalo určitá omezení. Toto stanovisko (údajně ze dne 17. 7. 1998) však není součástí správního spisu, a i pokud bylo předloženo stavebnímu úřadu, bylo následně nahrazeno právě stanoviskem ze dne 25. 8. 1998, ze kterého nelze vyčíst nic jiného, než že ŘSD nemá žádné námítky. ŘSD dále poukázalo na to, že ve svém stanovisku ze dne 5. 2. 1997 (pro Městský úřad Tábor rozhodující ve stavebním řízení o čerpací stanici PHM – tedy v řízení ve věci žadatele odlišného od žalobců) požadovalo, aby ve výroku stavebního povolení (které bylo vydáno již 4. 2. 1997) bylo omezení „do doby výstavby dálnice D3, ale nejdéle do roku 2004“. Nezbyvá však než zopakovat, že ve stanovisku vydaném pro stavební řízení ve věci žalobců nebylo obsaženo žádné takové omezení.

Jak je zřejmé z rekapitulace správního spisu, tak či onak bylo vždy vyjádřeno časové omezení staveb v rozhodnutích, která se týkala čerpací stanice PHM a obslužné komunikace k ní. Žalobci ale nebyli účastníky těchto řízení, rozhodnutí v nich vydaná jim nebyla doručována a nebyli povinni vědět o tom, jaká omezení ukládá stavební úřad stavebníkům na sousedních pozemcích. Jím samotným žádné omezení uloženo nebylo.

Už výše soud uvedl, že v tomto soudním řízení se řeší pouze otázka, zda žalobci mohou přijít o jedinou úředně schválenou přístupovou cestu ke svým nemovitostem v důsledku vydání stavebního povolení na stavbu úseku dálnice, pokud jim i nadále svědčí územní rozhodnutí, stavební povolení a kolaudační rozhodnutí ke všem jejich provozovnám – nikoli to, na základě jakého právního důvodu žalobci užívali obslužnou komunikaci původně zřízenou pro čerpací stanici PHM. Možná měli žalobci uzavřenu smlouvu o zřízení věcného břemene; možná nabyli práva odpovídajícího věcnému břemeni vydržením. Soud však nemá důvod pochybovat o tom, že po celou dobu existence svých provozoven tuto obslužnou komunikaci využívali – tak, jak to předvídala veškerá rozhodnutí stavebního úřadu vydaná v jejich věci, a žalovaný ani netvrdí nic jiného. S tím, že připojení čerpací stanice PHM pozbylo platnosti, jakmile nastala rozhodná právní skutečnost, totiž výstavba dálnice D3 (viz vyjádření Krajského úřadu Jihočeského kraje ze dne 15. 2. 2012), není třeba polemizovat. Soud tu však nespatřuje souvislost s touto věcí. Rozhodnutí o připojení čerpací stanice PHM bylo vydáno pro jiný subjekt, tomuto jinému subjektu pak byla povolena jen dočasná stavba. Žalobcům byla naopak vydána rozhodnutí, která autoritativně vyslovila, že budou moci trvale užívat stávající obslužnou komunikaci k čerpací stanici PHM.

To, že rozhodnutí o připojení pozbylo platnosti, se stalo v důsledku pozdější stavební činnosti jiného stavebníka, tedy ŘSD; právě tento pozdější stavebník musí respektovat nabytá práva

stavebníků dřívějších. (Žalovaný i ŘSD poukazují na to, že žalobci nepřizpůsobili své podnikání novým poměrům, ačkoli byli „již v lednu 2011“ informováni o tom, že obslužná komunikace zanikne. Tato informace se ovšem k žalobcům dostala více než deset let poté, co po právu užívali své stavby i obslužnou komunikaci. Krom toho lze stěží očekávat, že by se žalobci „přizpůsobili“ pouhé neformální výzvě stavebníka, který staví na sousedních pozemcích, pokud je jejich vlastní právo k užívání komunikace založeno rozhodnutími orgánu veřejné moci.) Skutečnost, že připojení čerpací stanice PHM na silnici I/3 bylo pouze dočasné, měl do svých rozhodnutí týkajících se žalobců promítnout stavební úřad; pokud to neučinil, nemá na právní postavení žalobců žádný vliv, že rozhodnutí o připojení vydané jinému subjektu pozbylo platnosti. Žalobci sami mají i nadále právo využívat příslušnou obslužnou komunikaci právě z titulu rozhodnutí vydaných v řízeních o jejich vlastních žádostech.

Z tohoto pohledu míří mimo podstatu věci tvrzení žalovaného, podle něžž *„likvidací čerpací stanice ztratila příjezdová komunikace charakter obslužné komunikace, a užívání komunikace je tak věcí buď smluvního vztahu, nebo jiné formy aplikace občanského zákoníku“*; rovněž tak neobstojí tvrzení, že *„připojení nemovitostí formou věcných břemen nemohlo zakládat širší oprávnění žalobců než připojení v rozsahu platnosti dočasného povolení ve prospěch společnosti ARMEX Oil“*. Z pohledu práv, která byla žalobcům založena územními rozhodnutími, stavebními povoleními a kolaudačními rozhodnutími, je lhostejné, jaký charakter žalovaný připisuje předmětné komunikaci a jakými soukromoprávními instituty podmiňuje její užívání. I pokud by společnost ARMEX Oil na žalobce převedla více práv, než sama měla, a smlouva by z tohoto důvodu byla neplatná, nic to nemění na tom, že žalobcům zaručují trvalé užívání této komunikace rozhodnutí stavebního úřadu. Lze tedy souhlasit se žalovaným v tom, že *„existence věcného břemene nedává žalobcům bez dalšího právo na zachování příjezdu“*: toto právo jim totiž dávají (bez dalšího) zmíněná rozhodnutí vydaná stavebním úřadem. Není pravda, že takové právo, které by omezovalo vlastníka pozemků pod komunikací I/3 ve prospěch žalobců, by muselo být *„založeno smlouvou, rozhodnutím soudu, rozhodnutím o odnětí práva (vyvlastnění) nebo rozhodnutím silničního úřadu povolujícím připojení k pozemní komunikaci, nikoli však rozhodnutím správního orgánu v řízení s jinými účastníky, které řeší stavebně technické otázky“*, jak uvádí žalovaný. Vlastník pozemků pod komunikací I/3 je při své stavební činnosti omezen právě tím, že vlastníci sousedících pozemků tu na základě dřívějších rozhodnutí vykonávají svá práva, a to na základě „pouhého“ rozhodnutí stavebního úřadu.

Stejně tak je bezpředmětný poukaz žalovaného na to, že k pozemkům žalobců je možný přístup i po komunikaci nacházející se na pozemku p. č. 1601/3, s čímž počítá i územní plán města Tábora. Tato možnost je pouze hypotetická; to, zda by tato komunikace byla vůbec pro potřeby žalobců použitelná a splňovala potřebné technické parametry, žádný úřad dosud nehodnotil, a nelze tak považovat tuto variantu připojení za reálnou či dokonce rovnocennou. Rovněž je k tomu třeba dodat, že územní plán, jehož se žalovaný dovolává, byl zrušen rozhodnutím ze dne 20. 6. 2013, neboť zastavěné území bylo vymezeno v rozporu se zákonem a nebyl respektován skutečný stav území. (Důvodem zrušení bylo mj. to, že pozemky, které žalobci se svolením úřadů využili jako stavební parcely, jsou zastavěným územím – konkrétně jde o „zastavěnou plochu a nádvoří“. Územní plán je však v rozporu s faktickým stavem označil jako nezastavitelnou plochu – izolační ochranný pás kolem dálnice).

Žalovaný se ohradil i proti námitce, podle níž ŘSD uplatňuje k jednotlivým provozovatelům podél silnice I/3 nerovný přístup. Žalobci tvrdí, že ŘSD odškodnilo společnost ARMEX Oil i provozovatele čerpací stanice Benzina (dohodu o náhradě škody ve výši 49 000 000 Kč, kterou ŘSD uzavřelo se společností ARMEX Oil, žalobci soudu i předložili), kdežto s nimi samotnými ani nejednalo. Žalovaný zdůvodnil tuto odlišnost tím, že ŘSD nemělo se žalobci *„žádný přímý vztah“*. Soudu není úplně zřejmé, co si pod tímto pojmem představit; obecně lze však říci, že stavebníku při jeho stavební činnosti vznikají – ať chce, nebo nechce – vztahy ke všem vlastníkům sousedních pozemků a staveb, pokud by se jeho stavební činnost mohla dotknout jejich vlastnického práva nebo pokud by mohla zasáhnout do výkonu práv, která jim byla založena rozhodnutím orgánu

veřejné moci. Předpokladem „vztahu“ k sousednímu vlastníku je tedy samotná možnost zásahu do jeho práv při stavební činnosti, nikoli snad existence nějaké smlouvy s ním. V tomto ohledu tedy není na místě rozlišovat mezi společnostmi ARMEX Oil a žalobci, protože na oba by měl po dokončení dálnice D3 (obchvatu Tábora) dopadnout stejný důsledek – totiž zánik obslužné komunikace k jejich nemovitostem, a tedy nemožnost příjezdu k nemovitostem. (S tím rozdílem, že společnosti ARMEX Oil, respektive jejímu právnímu předchůdci, byla stavba čerpací stanice povolena pouze jako stavba dočasná, kdežto žalobcům byly povoleny výlučně stavby trvalé.)

Žalobci tedy se svými žalobními námitkami uspěli; městský soud proto napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení, v němž bude žalovaný vázán právním názorem zdejšího soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Není pochopitelně věcí soudu, aby určoval, jak má žalovaný dále postupovat, zda má zřídit sjezd k nemovitostem žalobců či zda má žalobce odškodnit. Jisté však je, že žalobci nemohou pozbýt jediného stávajícího přístupu ke svým nemovitostem, a tím pádem bez náhrady přijít o své dosavadní investice do nich: takový stav by byl stavem protiprávním.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci měli ve věcech úspěch, a žalovaný je tak povinen zaplatit jim náklady řízení, které sestávají ze zaplacených soudních poplatků za žalobu (celkem 9000 Kč), z odměny advokáta za poskytnuté úkony právní služby (která se snižuje o 20 % ve smyslu § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu) a z náhrady hotových výdajů vynaložených v souvislosti s těmito úkony. Zástupce poskytl žalobcům tři úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. a) a d), § 7, § 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu – převzetí zastoupení, podání žaloby, podání repliky; odměna za zastoupení tří žalobců tak činí ($9 \times 2480 =$) 22 320 Kč, k tomu je třeba připočíst náhradu hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu za tři úkony právní služby ve výši ($3 \times 300 =$) 900 Kč, odměna advokáta tak činí ($22\,320 + 900 =$) 23 220 Kč. Celkem tedy žalobcům na nákladech řízení náleží ($9000 + 23\,220 =$) 32 220 Kč. Žalobci v řízení zaplatili i soudní poplatek za návrh na přiznání odkladného účinku v celkové výši 3000 Kč; soud však tomuto návrhu nevyhověl, v této části tedy žalobci úspěšní nebyli a náhrada tohoto soudního poplatku jim nenáleží.

Osoby zúčastněné na řízení by měly právo na náhradu jen těch nákladů řízení, které jim vznikly v souvislosti s plněním povinnosti uložené soudem (§ 60 odst. 5 s. ř. s.); k tomu ale v této věci nedošlo.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.; kromě obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze 14. srpna 2013

JUDr. Eva Pechová v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Sylvie Kosková